

T.C.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1985/34

KARAR NO : 1985/55

ÖZET: a/ 1402 sayılı Yasa'nın 16. maddesine ilişkin suçlarda komutanın takdir yetkisi sözkonusu olamayacağından bu suçlara ait davanın Askerî Yargı yerinde görülmesi,

b/ Sıkıyönetim ilân ve faaliyetlerine ilişkin bulunmayan, ilişkin olarak işlerse bile sıkıyönetim komutanınca takdir yetkisi kullanılarak Adli Yargı yerine gönderilen suçlara ait davanın aynı yargı yerinde görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : K.H.

Sanıklar : Ridvan Eryılmaz ve arkadaşları

O L A Y : 25-26.9.1980 tarihinde Trabzon'da polis memurları olan sanıkların

Ridvan Eker Yılmaz, Ahmet Ekinci ve Mehmet Akdoğan'ın Sürmene'ye gelerek Karadeniz gazinosunda arkadaşları ile birlikte yemek yiyip alkol aldıkları, gazinodan çıktıklarında muntika bekçisi Süleyman Kol ile konuştuktan sonra sahil tarafına geçtikleri, sanık Mehmet Akdoğan'ın beylik tabancası ile orada bir el ateş ettiği, daha sonra Şerafettin Seymen'in kullandığı ve içinde İlhan Seymen'in de bulunduğu otoyola binerek sanıkların olay yerinden uzaklaştıkları, gece sokağa çıkma yasağı olmasına rağmen saat 02.30 sıralarında taksi durağına geldikleri ve burada polis memuru olan sanıkların ıskık çalarak gürültü yapmaları üzerine görevli bekçi Kibar Yıldırım'ın kendilerini karakola götürmek istediği, ancak her üç polis memurunun direnmesi üzerine bekçinin telefon etmesi sonucu gelen zabıta görevlileri tarafından karakola götürüldükleri Sürmene C. Savcılığınca ileri sürülerek, eylemlerine uyan sanık Mehmet Akdoğan'ın TCK.nun 269., 572/1., 6136 sayılı Yasa'nın 13/son., TCK.nun 551., ve 1402 sayılı Yasa'nın 16/1. sanıklar Ridvan Eker Yılmaz ve Ahmet Ekinci'nin TCK.nun 260., 572/1., 1402 sayılı Yasa'nın 16/1. maddeleri, sanıklar İlhan Seymen, Şerafettin Seymen'in eylemlerine uyan 1402 sayılı Yasa'nın 16/1. maddesi uyarınca cezalandırılması istenerek haklarında 30.9.1980 günlü, 1980/193 esas sayılı iddianamesi ile kamu davası açılmıştır.

Sürmene Asliye Ceza Mahkemesi; 11.11.1980 günü, 1980/131-149 sayı ile; 1402 sayılı Yasa'nın 2301 sayılı Yasa ile değişik 15. maddesi uyarınca davanın Askerî Mahkemenin görevine girdiği gerekçesiyle görevsizlik kararı vererek dosyayı sıkıyönetim askerî mahkemesine göndermiş, dosya 3. Ordu ve Sıkıyönetim Komutanlığının 25.12.1980 günlü, 1980/193 sayılı yazısı ile 1402 sayılı Yasa'nın değişik 15. maddesi uyarınca iade edilmiştir.

...../.....

Sürmene Asliye Ceza Mahkemesi; dosyayı tekrar esasa kaydederek yargılamayı sürdürmüş ve 22.12.1981 günü davayı kısmen beraat, kısmen mahkûmiyetle sonuçlandırmıştır. Sanıklar İlhan Seymen ve Şerafettin Seymen'in temyiz istemi üzerine konuyu inceleyen Yargıtay 7. Ceza Dairesi; 11.4.1983 günü, 1504 esas, 1717 karar sayı ile; "görevsizlik kararı verildiğine göre 1402 sayılı Yasa'ya muhalefet suçundan dosyanın tefrik edilerek sıkıyönetim komutanlığı askerî mahkemesine gönderilmesi" gerektiğinin düşünülmemesi, diğer suçlardan dolayı da görevsizlik kararı verilmiş, bu karar sıkıyönetim komutanlığı askeri mahkemesine tevdi edilmeden iade edilmiş olmasına göre, görevsizlik kararı kaldırılmadan mahkemenin davaya bakması ve yazılı şekilde hüküm kurmasını yasaya aykırı görerek hükmün bozulmasına karar vermiştir.

Sürmene Asliye Ceza Mahkemesi; 24.4.1984 günü, 1983/58 esas, 1984/39 karar sayı ile; bozma kararına uyarak;

1- Sanık Mehmet Akdoğan, Ridvan Eker Yılmaz, Ahmet Ekinci, İlhan Seymen ve Şerafettin Seymen'in ayrı ayrı eylemlerine uyan 1402 sayılı Yasa'nın 16/1. maddesi gereğince yargılamalarının sıkıyönetim askerî mahkemesinde yapılmasına, sanıkların diğer eylemlerinden ötürü de daha önce mahkemece görevsizlik kararı verilmiş olduğundan yargılamanın yapılabilmesi için dosyanın Erzincan Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Mahkemesi'ne gönderilmesine karar vererek aynı günlü karar gereğince davayı iki kısım halinde sıkıyönetim askeri mahkemesine göndermiş, Erzincan Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Mahkemesi ise; her iki dosyayı 1984/180 esasında birleştirmiştir.

Erzincan Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Nolu Askerî Mahkemesi; 10.12.1984 günü, 1984/180-158 sayı ile; davada daha önce sıkıyönetim komutanının 1402 sayılı Yasa'nın 15. maddesi ile kendisine verilen takdir yetkisini kullandığını, bu nedenle de Sürmene Asliye Ceza Mahkemesi'nin görevsizlik kararı vermemesi gerektiğini ileri sürerek görevsizlik kararı vermiştir.

Böylece, her iki mahkemenin kesinleşen görevsizlik kararları arasında 2247 sayılı Yasa'nın 14. maddesinde belirlenen olumsuz görev uyumsuzluğu doğmuştur. Dosya 3. Ordu ve Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Savcılığı'nın 14.2.1985 günlü, 1984/399 sayılı yazısı ekinde Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE: Türk Ulusu adına yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü, Servet Tüzün'ün Başkanlığı'nda, Y. İsmet Ayer, A. Mazhar Akman, A. Cemal Gökçü, Necati Karakış, Ergun Argon ve Yavuz T. Özgen'in katılmaları ile yaptığı 11.3.1985 günlü toplantıda, geçici raportör Hakim Tulez Barutoğlu'nun raporu ile dosyadaki belgeler, okunduktan; toplantıya Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Durmuş Ganioglu ile Askerî Yargıtay Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Ferhat Ferhanoglu'nun, sanıkların 1402 sayılı Yasa'nın 16. maddesine uygun olan suçlarına ilişkin

davanın Askerî, bu suçlar dışındaki suçlarına ilişkin davanın ise Adli Yargı yerinde görülmesi gerektiği yolundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Özün incelenmesine geçmeden önce usule ilişkin bir konunun çözümlenmesi gerekir.

Yukarıdan beri anlatıldığı gibi, sanıklar hakkında, Sürmene Asliye Ceza Mahkemesine, TCK.nun 260., 572/1., 551. ve 1402 sayılı Yasa'nın 16/1. mad eleri uyarınca cezalandırılmaları istemi ile açılan kamu davasında, davanın sıkıyönetim askerî mahkemesinin görevine girdiği gerekçesiyle görevsizlik kararı verildiği, ancak 3. Ordu ve Sıkıyönetim Komutanlığı'nın 25.12.1980 günlü, 1980/1938 sayılı yazısı ile dosyanın 1402 sayılı Yasa'nın 15. maddesindeki yetkiye dayanılarak iade edildiği anlaşılmaktadır.

Sürmene Asliye Ceza Mahkemesi, bunun üzerine kendi görevsizlik kararını kendisi kaldırmışçasına dosyayı yeniden esasına kaydetmiş ve bu kez de davayı kısmen beraat ve kısmen de mahkûmiyetle sonuçlandırmıştır. Sanıklardan yalnızca İlhan Seymen ve Şerafettin Seymen'in temyiz istemi üzerine dava dosyasını inceleyen Yargıtay 7. Ceza Dairesi; 11.4.1983 günlü, 1504 esas, 1717 karar sayı ile; "görevsizlik kararı verildiğine göre, 1402 sayılı Yasa'ya muhalefet suçundan dosyanın tefrik edilerek sıkıyönetim askerî mahkemesine gönderilmesi gerektiğinin düşünülmesi, diğer suçlardan dolayı da görevsizlik kararı verilmiş ve bu karar sıkıyönetim komutanlığı askerî mahkemesine tevdi edilmeden iade edilmiş olduğuna göre mahkemenin görevsizlik kararı kaldırılmadan davaya bakması ve yazılı şekilde hüküm kurması yasaya aykırıdır." biçimindeki gerekçesi ile hükmün bozulmasına karar vermiştir.

Sürmene Asliye Ceza Mahkemesi, bozma kararına uyarak yaptığı yargılama sonunda, tüm sanıklara ilişkin olarak verdiği görevsizlik kararında, sanıkların 1402 sayılı Yasa'nın 16/1. maddesine ilişkin suçlarından sıkıyönetim askerî mahkemesinde, diğer suçlarından dolayı ise Adli Yargı yerinde yargılanmaları gerektiğini belirtmiş, ancak bu konuda daha önce görevsizlik kararı verilmiş olduğundan dosyanın sıkıyönetim askerî mahkemesine gönderilmesine karar vermiştir.

Erzincan Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Mahkemesi; sıkıyönetim komutanının takdir yetkisini kullandığını ileri sürerek tüm sanıkların tüm suçları yönünden görevsizlik kararı vermiş, dosya olumsuz görev uyumsuzluğunun çözümlenmesi için Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmiştir.

Ancak, Sürmene Asliye Ceza Mahkemesinin sıkıyönetim komutanının dosyayı iade etmesinden sonra davayı kısmen mahkûmiyet, kısmen beraatle sonuçlandıran kararı üzerine, iki sanık temyiz isteminde bulunduğu, diğer sanıklar yönünden mahkûmiyet ve beraate ilişkin hükümler, taraflarca temyiz edilmemek sureti ile kesinleştiğine göre, tüm

sanıklarla ilgili kazanılmış hakların görevli mahkemelerde yapılacak yargılamada gözönünde tutulması gerekmektedir.

Özün incelenmesine gelince;

Sanıklara atılı suçlar, tüm yurttta 12.9.1980 günü ilân edilen sıkıyönetimden sonra, 26.9.1980 de Sürmene'de işlenmiştir.

Atılı suçların sıkıyönetim ilânından sonra işlenmesi nedeniyle görevli yargı yerini belirlemede 1402 sayılı Yasa'nın 15. maddesinin gözönünde tutulması gerekir. Bu maddenin uygulanmasının önkoşulu ise suçun, sıkıyönetim ilân ve faaliyetlerine ilişkin olarak işlenmesidir. Bu koşul gerçekleştikten sonra, sanığa atılı suçun, söz konusu 15. maddede sayılan suçlar arasında yer alıp almadığı araştırılmalıdır.

Olay, polis memuru olan sanıkların Trabzon'a gelerek arkadaşları ile birlikte sahilde yemek yemeleri, içki içmeleri ve bu nedenle de tabanca atıp gürültü çıkarmalarından ibarettir.

Sanıkların TCK.nun 572/1. maddesine uygundan suçları, 1402 sayılı Yasa'nın 15. maddesinde yer almadığı gibi, olayın oluş şekli de anlaşıldığı gibi, güncel suç görünümündedir.

Gece sokağa çıkma yasağı olmasına rağmen içki içerek gürültü yapmaları ve kendilerini karakola davet eden görevli memurlara karşı koymaları ise, sıkıyönetim faaliyetlerine ilişkin ve dolayısıyla sıkıyönetim askerî mahkemelerinin görevine giren suçlardır. Ancak, sıkıyönetim komutanının takdir yetkisini kullanması açısından TCK.nun 260. maddesine ilişkin suçlara ait davanın Adli Yargı yerinde görülmesi gerekir.

6136 sayılı Yasa'nın 13. maddesinde yaptırıma bağlanan suçun ise, sıkıyönetim ilânı ve faaliyetlerine ilişkin olarak işlenmesi halinde sıkıyönetim askerî mahkemesinin görevine gireceği kuşkusuzdur. Ancak, olayda sanıkların sarhoş oldukları için havaya ateş ettikleri, bunda siyasal ve ideolojik amaçları bulunmadığı gerek olayın oluş biçimi gerekse incelenen dosya kapsamından anlaşıldığından, bu eylemlerinin de sıkıyönetim askerî mahkemelerinin görevi dışında kaldığı açıkça ortadadır.

Bu durumda:

1- Sanıklara atılı 1402 sayılı Yasa'nın 16/1. maddesine ilişkin suçları hakkında sıkıyönetim komutanının takdir yetkisini kullanması söz konusu olmadığı, sıkıyönetim yasasının bünyesine ilişkin bir eylemle ilgili bu davanın yalnızca sıkıyönetim askerî mahkemelerinde görülmesi gerektiğinden, Erzincan Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Mahkemesi'nin görevsizlik kararının tüm sanıkların bu suçlarına ilişkin kısmının kaldırılmasına karar verilmelidir.

2-Hernekadar sanıklardan Rıdvan Eker Yılmaz, Ahmet Ekinci ve Mehmet Akdoğanın polis memuru oldukları anlaşılmakta, sıkıyönetim yasasının 2. maddesinde; sıkıyöne-

tim altına alınan yerlerde zabıta kuvvetlerinin bütün teşkilâtı ile sıkıyönetim komutanının emrine gireceği belirtilmekte, 14. madde, de ise; sıkıyönetim komutanlığı emrine giren personelin, sıkıyönetim hizmet ve görevleri ile ilgili olarak veya sıkıyönetim hizmet ve görevlerinin yapılması sırasında işledikleri suçlara ait davalara bakmak görevinin sıkıyönetim askerî mahkemelerine ait olacağı öngörülmüş ise de, sanıkların işledikleri ileri sürülen tabanca atma ve sarhoşluğa ilişkin suçların günce suç görünümünde olduğu ve anılan maddelerdeki koşulları içermediği açıktır.

Öte yandan, TCK.nun 260. maddesine uygun olan suçları hernekadar sıkıyönetim faaliyetlerine ilişkin ve 1402 sayılı Yasa'nın 15. maddesinde yer alan bir suç ise de; 3. Ordu ve Sıkıyönetim Komutanlığının 25.12.1980 günlü, 1980/1938 sayılı yazısı ile, kendisine yasa ile verilen, sıkıyönetim askerî mahkemelerinin görevine giren bir davayı Adli Yargı yerlerine gönderme konusundaki yetkiyi kullanmış olması açısından, bu suça ilişkin davanın da Adli Yargı yerinde görülmesi ve Sürmene Asliye Ceza Mahkemesi'nin görevsizlik kararının sanıkların, TCK.nun 572/1., 551., 260. ve 6136 sayılı Yasa'nın 13/son. maddelerine ilişkin suçları yönünden kaldırılmasına, tüm sanıklarla ilgili kazanılmış hakların her iki yargı yerince de yapılacak yargılamada saklı tutularak davaların karara bağlanması gerektiğine karar verilmesi gerekir.

SONUÇ: Anlaşmazlığın, niteliğine göre, sanıklara isnad olunan 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununun 16. maddesini ihlâl suçundan Askerî Yargı yerinde, bu suç dışında kalan suçlardan ise Adli Yargı yerinde yargılanmaları gerektiğine, bu nedenle Erzincan Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Nolu Askerî Mahkemesi'nin 10.12.1984 günlü, 1984/180-158 sayılı görevsizlik kararının 1402 sayılı Kanunun 16. maddesini ihlâl suçuna ilişkin kısmının ve Sürmene Asliye Ceza Mahkemesi'nin 24.4.1984 günlü, esas 1983/58, karar 1984/39 sayılı görevsizlik kararının ise; 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununun 16. maddesini ihlâl suçu dışında kalan tüm suçlarda ilgili kısımlarının kaldırılmasına, ancak Adli Yargı yerince sanıklardan Mehmet Akdoğan hakkında TCK.nun 260. ve 6136 sayılı Kanunun 13. maddelerini ihlâl suçlarından ve sanık Rıdvan Eker Yılmaz hakkında TCK.nun 260. maddesini ihlâl suçundan verilen beraat ve yine sanıklar Rıdvan Eker Yılmaz, Mehmet Akdoğan ve Ahmet Ekinci hakkında TCK.nun 572/1., 551. ve 1402 sayılı Kanunun 16. maddesini ihlâl suçlarından verilen mahkûmiyet kararları taraflarca temyiz edilmediği ve sanıklar İlhan Seymen, Şerafettin Seymen haklarındaki mahkûmiyet kararları da sadece bu iki sanık tarafından temyiz edilip, aleyhe temyiz kanun yoluna müracaat edilmemiş olduğu cihetle tüm sanıklarla ilgili kazanılmış hakların her iki yargı yerince yeniden yapılacak yargılamada saklı tutularak davaların karara bağlanması gerektiğine, 11.3.1985 gününde ke-

ulu

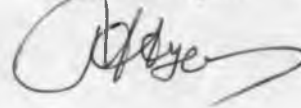
1985/34

sin olarak oybirliğiyle karar verildi.

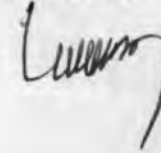
Başkan
Servet Tüzün

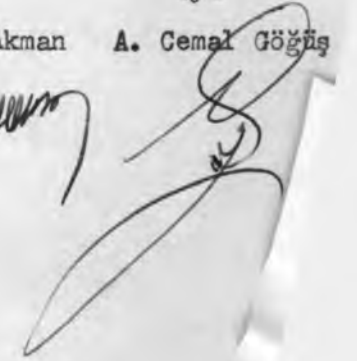
Üye
Y. İsmet Ayer

Üye
A. Mazhar Akman

Üye
A. Cemal Göğüş

Üye
Necati Karakış

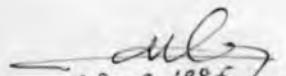

Üye
Ergun Arğın

Üye
Yavuz

28.3.1985
t/g